

کتابی برای ناکام‌ها

❏ علمای روان‌شناسی و جامعه‌شناسی خیلی گشتند دنبال علت پرخاشگری انسان‌ها. این‌که چه می‌شود مردم دست به اعمال

زهرآقدیانی

روزنامه‌نگار

خشونت‌آمیز می‌زنند، به دیگران آسیب می‌رسانند یا اموالشان را تخریب می‌کنند. جان دالرد، روان‌شناس و جامعه‌شناس آمریکایی دانشگاه شیکاگو، یک پاسخ روان‌شناسانه جامعه‌شناسانه به این پرسش داد. دالرد ادعا کرد آدم‌ها وقتی ناکامی را تجربه می‌کنند دست به اعمال خشونت‌آمیز می‌زنند. نظریه ناکامی-پرخاشگری دالرد می‌گوید اگر انسان دائما از رسیدن به اهدافش بازداشته شود و اگر از سرخوردگی و سرکوب رنج ببرد، احتمال رفتار پرخاشگرانه او افزایش می‌یابد. هر چه تعداد این ناکامی‌ها بیشتر شود، احتمال شدت و قوت این رفتار خشونت‌آمیز بیشتر و بیشتر می‌شود و هر چه ناکامی و بازداری از رسیدن به اهداف بیشتر با استبداد همراه باشد، پرخاشگری هم بیشتر خواهد بود. هرچه انگیزه فرد در رسیدن به اهدافش بیشتر باشد، هنگامی که از رسیدن به آنها بازداشته می‌شود، پرخاشگری بیشتری هم بروز می‌دهد. نظریه ناکامی-پرخاشگری یکی از نظریات مشترک میان جامعه‌شناسی و روان‌شناسی است و به‌خصوص در حوزه جامعه‌شناسی انقلاب‌ها کاربرد فراوان دارد.

ایده کتاب «سطل تو چقدر پر است؟» بسیار شبیه این نظریه است. تام راث، نویسنده کتاب، کارشناس ارشد روان‌شناسی از دانشگاه میشیگان است. سطل تو چقدر پر است؟ داستان پسرک پولویی است که با خواهر کوچک‌ترش به مشکل برمی‌خورد. فلیکس، خواهرش را بازی نمی‌دهد و در مقابل، خواهر، بازی او را خراب می‌کند. پدربزرگ فلیکس می‌گوید همه ما یک سطل نامرئی بالای سرمان داریم. وقتی احساس بدی داریم، سطل مان خالی می‌شود. کتاب با این تشبیه ملموس، یک امر انتزاعی، یعنی حال بد را به امری عینی برای کودک تبدیل می‌کند. کودکان زیر هفت سال قادر به درک مسائل انتزاعی نیستند و برای فهم یک موضوع نیاز دارند آن را به شکل عینی ببینند. وقتی فلیکس دیرش شده، صبحانه‌اش روی زمین ریخته و وقتی دوستاش توی مدرسه مسخره‌اش می‌کنند، قطره‌قطره از سطلش کم می‌شود. کودک می‌بیند وقتی به دیگران احساس بدی می‌دهیم چقدر آنها آسیب می‌بینند و ممکن است خشونت بورزند. در عوض وقتی فلیکس انشای خوبی می‌خواند و معلم تشویقش می‌کند، وقتی با دوستانش ناهار می‌خورد و وقتی همکلاسی‌اش از کیفش تعریف می‌کند؛ سطلش پر می‌شود. وقتی فلیکس به دیگران کمک می‌کند، وقتی به

همکلاسی‌ای که تازه وارد و تنه‌است کمک می‌کند، وقتی توپ را پاس می‌دهد، وقتی به دیگری کمک می‌کند تا کاغذهایش را از روی زمین جمع کند، هم سطل خودش پر می‌شود و هم سطل طرف مقابل و این‌گونه کتاب اهمیت همدلی، مراقبت و درک احساسات خود و دیگران را در قالب یک داستان عینی و کودکانه آموزش می‌دهد. سطل تو چقدر پر است؟ نوشته تام راث و ماری ریک میرا شیرین شریفیان به فارسی ترجمه کرده و آوای هانا آن را منتشر ساخته است. ❏

کتاب نما

ضمیمه کتاب و داستان روزنامه جام‌جم
سه‌شنبه ۲۴ تیر ۹۹ • شماره ۷۸

❏

چند پیشنهاد برای خواندن در روزهایی که همچنان باید در خانه بمانیم

خواندنی‌های اما و اگر دار...

❏ «خواندنی‌های اما و اگر دار...» را برای آنهایی می‌نویسیم که در انتخاب کتاب مقداری سخت‌پسند یا خاص هستند. کسانی که به راحتی هر کتابی را دست نمی‌گیرند و در انتخاب یک اثر اما و اگرهای بسیاری می‌آورند. آنها با کتاب‌هایی که شاید همه را راضی کند، راضی نمی‌شوند و به راحتی به هر کتابی نمره قبولی نمی‌دهند؛ البته این که به راحتی راضی نمی‌شوند بد نیست و این می‌تواند یک نکته مثبت باشد، ولی خب گاهی پیشنهاد دادن به این تیپ افراد مشکل می‌شود و هرکسی از پس مواجهه با آنها در معرفی کتاب بر نمی‌آید. در این شماره می‌خواهیم سه کتاب از سه دنیای مختلف را برای این سلیقه‌ها کنار هم قرار دهیم شاید سر زلف ما با زلف آنها گره خورد و سلیقه هم را پیدا کردیم.

حسام آبنوس

دبیر قفسه

❏ مهاجر سرزمین آفتاب

اگر اهل خواندن خاطرات شفاهی هستید این کتاب برای شما حتما کار هیجان‌انگیزی خواهد بود و جذب آن خواهید شد. اگر اهل خواندن خاطرات شفاهی نیستید هم به نظر می‌رسد این کتاب می‌تواند رضایت شما را کسب کند. اگر در هر دو حالتی که بالا گفته شد قرار دارید باید بگوییم که قرار نیست کتابی مانند سایر کتاب‌های خاطرات شفاهی بخوانید، بلکه قرار است خاطرات یک مادر شهید ژاپنی را بخوانید. این کتاب که محصول دو نویسنده مهم حوزه جنگ است، مصاحبه‌ای با کونیکو یامامورا است. زنی که با فردی ایرانی ازدواج می‌کند و پس از تشریف به اسلام از سوی خانواده‌اش طرد می‌شود و راهی سرزمین مادری همسرش می‌شود. او صاحب فرزندی می‌شود و در دوران دفاع مقدس به شهادت می‌رسد. این کتاب شرح زندگی این مادر شهید است. مادر شهیدی که در «مادر شهید بودن» با دیگر مادران شهدا اشتراک دارد، ولی ژاپنی بودن او می‌تواند نقطه اختلاف روایت او با دیگر مادران شهدا باشد. در واقع زندگی خانم یامامورا به قدر کافی می‌تواند هر خواننده‌ای را به سمت خود جلب کند.

❏ اتاق لودویگ

اگر اهل تند خواندن و شر خوردن روی متن نیستید احتمالا داستان بلند آقای هوچینگ پیشنهاد خوبی برای شما باشد. اگر اهل زیاد خواندن نیستید هم این کتاب می‌تواند برای شما گزینه مناسبی باشد. اگر می‌خواهید یک پاراگراف بخوانید و چند دقیقه غرق در تفکر شوید با اتاق لودویگ این اتفاق برایتان می‌افتد. در مجموع به نظر می‌رسد بتوانید از کتاب این نویسنده اتریشی استفاده و لذت مطالعه را به معنای تام و تمام کلمه درک کنید. این کتاب قصه یک ارنیه را باز می‌کند که از دل آن، شخصیت راوی پیش به اتفاقاتی کشیده می‌شود که نقشی در آن ندارد، ولی ناخواسته می‌بیند برای یافتن ریشه‌هایش که با آن ارنیه هم بی‌ارتباط نیست باید اتفاقات را دنبال کند. اثر با وجود حجم کمی که دارد، اما به شدت به تمرکز بالا برای مطالعه نیاز دارد و خواننده با دقت بسیار باید از ما بین دیالوگ‌ها و تک‌گویی‌های راوی و دیگر شخصیت‌ها بتواند ماجرای یک اتفاق تاریخی را کشف کند. آلویس هوچینگ در این کتاب تصویری از تأثیر جنگ بر زندگی افراد و روابط میان آنها نشان می‌دهد، هرچند این تصویر خیلی آشکار و رو نیست و خواننده با دقت باید آن را از لابه‌لای کلمات بیرون بیاورد.

❏ کلیدها

اگر اهل خواندن کتاب‌های شعر هستید احتمالا این مجموعه که رسول پیره آن را سروده بتواند راضی‌تان کند. باز هم باید بگوییم اگر اهل خواندن شعر از نوع سپیدش هستید به نظر برسد این مجموعه تصوراتان از شعر سپید را ارتقا می‌دهد. مجموعه شعری که حتی کسانی که خیلی با شعر سپید ارتباط برقرار نمی‌کنند هم از آن راضی بودند و اشعار آن را پسندیده‌اند. سید رسول پیره از آن شعرايي است که در سپیدسرای دستی بر آتش دارد، ولی در هم تنیدگی مضمون و فرم خروجی نهایی او را به شکلی در آورده که هر خواننده‌ای با آن ارتباط برقرار می‌کند. مضامین انسانی و درگیری‌های انسان با شرایط کنونی در این مجموعه بازتاب ویژه‌ای دارد و خواننده می‌تواند از پس کلمات این شعر تصویر شاعری دردمند را به تماشا بنشیند. درونمایه‌های سیاسی و اجتماعی با لحن طنز پیره اشعاری خلق کرده که هر خواننده‌ای را راضی می‌کند. کتابی که در یک نشست می‌توان آن را خواند و دوباره خواند. چون معنا در اشعار پیره به قدری عمیق است که در خوانش‌های مجدد می‌توان لایه‌های پنهان شعر او را کشف کرد.

یک کادر

یک کادر